Z ZPRAVODAJ

Předjaří 2022 / č. 115

BRAMBORY, BATÁTY A TOPINAMBURY

Seriál Život na zahradě

HYACINTY A PRVOSENKY U VÁS DOMA

Plánujeme udržitelnou zahradu

Seriál Život na zahradě

Představte si zahradu, která si žije svým životem, od jara do podzimu krásně kvete a užitek přináší nejen vám, ale také volně žijícím živočichům. Bez práce to samozřejmě nebude, ale díky přístupu zohledňujícímu přírodní procesy to bude mnohem jednodušší.

V každém díle Zpravodaje vás provedeme tématy, která třeba i vás inspirují při zakládání či úpravě vaší zahrady. V pravidelném seriálu se dozvíte, co patří do rozkvetlé zahrady plné včel a užitečných pomocníků ze zvířecí říše, dále také způsoby, jak na zahradě ekologicky hospodařit s vodou, nebo také jak můžete podpořit ptactvo od chladného podzimu až do jara. Mnohdy je to mnohem jednodušší, než se zdá. Vítejte v udržitelné zahradě!

Příroda se zatím ještě moc neprobouzí, ale právě proto je čas na plánování změn. Třeba i vaše zahrada je potřebuje. Každý rok bojujete s chorobami a škůdci? Několik let vám přijde, že už to není ono a že při péči o zahradu na ní necháváte ruce? Možná to všechno vězí v celkovém přístupu, ta nejjednodušší cesta často bývá slepá. Základem každé zahrady je zdravá půda a vzájemné vztahy mezi všemi organismy, živočichy i rostlinami. Bez kvalitní a funkční půdy obývané půdními mikroorganismy nebude valná sklizeň, a dokonce ani květiny v ní moc neporostou. Proto jí dopřejte hnojiva bohatá na organickou hmotu a trochu si ji hýčkejte. Takovou zdravou „injektáží“ je například kompost, který si vyrobíte i na balkonu městského bytu pomocí vermikompostéru. Jenže udržitelná zahrada souvisí i s dalšími tématy, která podporují tento živý mikrosvět.

Text: (red.), Foto: Shutterstock

seriál
Život na zahradě

Text (red.); Foto Shutterstock

Od zdravé půdy až po zahradu kvetoucí a stabilní

1. Základem je funkční půda, to už jsme si řekli. Hnojte ji s rozmyslem a smysluplně se o ni starejte. Lehčí půdy stačí zrýt lehce vidlemi a na tu těžší si vezměte radši rýč. Hloubkové rytí se ale moc nedoporučuje, protože při něm dochází k narušení rovnováhy půdních mikroorganismů.

2. Práci na zahradě si můžete usnadnit například tím, že budete všechny výsadby mulčovat. Štěrk, kačírek, kamenné valouny, kůra, štěpka nebo dokonce sláma dokážou opravdové divy. Zatímco některé hmoty dokážou půdu ochlazovat, jiné zase i mírně zahřívat. Jedno je ale jasné, ve velké míře snižují riziko zaplevelení a omezují výpar vody, se kterou je třeba hospodařit opravdu s rozmyslem.

3. Druhově bohatá zahrada bude přinášet radost a bude mnohem více soběstačná. Nemusíte být nutně včelařem, abyste měli důvod pro nalákání včel na svůj pozemek. Opylovačům totiž vděčíme nejen za med, ale také za bohatou sklizeň ovoce. Navíc taková zahrada bude bavit vás i děti.

4. Smysluplné výsadby i osevní plány budou důležité pro pěstitele okrasných i užitkových rostlin. Do zeleninových záhonů vysaďte aromatické afrikány, odpuzují totiž háďátka. Proti dalším hmyzím škůdcům bude účinná lichořeřišnice nebo chryzantéma. Půda si zase po některých plodinách potřebuje odpočinout, proto po sobě nepěstujte jedlé cibuloviny v podobě cibule, česneku a pórku. Interakce v zahradě jsou neskutečně pestré a stojí za to do nich nahlédnout.

5. Užiteční živočichové byli dlouhá léta přehlíženi, ale změna přístupu k zahradničení nás vede k tomu, že se je snažíme na vlastní pozemek spíš nalákat. Na zahradě totiž dokážou do jisté míry nastolit rovnováhu, protože jsou přirozenými predátory škůdců. Možná pak budete překvapení, že i slimáci nebo mšice mají své nepřátele.

Příště se dočtete
o tom, jaké rostliny jsou lákadlem pro užitečný hmyz, především pro včely.

Šlechtic mezi rychlenými cibulovinami

Text: (red.); foto: Shutterstock

Hyacint východní

(Hyacinthus orientalis)

V předjaří je to trochu zázrak z nebe, protože jeho květy jsou nejen bohaté a dlouho vydrží, ale jen málokterá rostlina dokáže až tak provonět domov. Hyacint bude krásný nejen v sousedství s jinými květinami, ale také ve voňavé kytici.

Většinu z nás tato cibulovina zajímá hlavně coby krátkodobá dekorace interiéru v době, kdy ještě na zahradě nekvetou ani sněženky (*Galanthus nivalis*), nebo talovíny (*Eranthis*), hyacint nás má jednoduše probudit ze zimního spánku. Doma ho pěstujte v květináči se zeminou nebo o něco méně tradičním způsobem, kdy se cibule posadí na skleněnou nádobu s užším hrdlem, které cibulku podrží nad vodní hladinou, aby neshnila.

> „Před pěti sty lety byl hyacint stejně módní záležitostí jako tulipány, jejichž cibule se daly pořídit za astronomické částky."

Co byste o hyacintu měli vědět, než si ho přinesete domů?

Jeho vůně je příjemná jen tehdy, pokud s hyacintem nepobýváte v jedné místnosti celý den. Nikdy ho určitě nemějte v ložnici ani v dětském pokoji.

Vyhovuje mu slunce nebo mírný polostín.

Na zahradě je někdy nespolehlivý, v těžší a mokré půdě úspěch neočekávejte. Květy jsou časem řidší.

Dlouho vydrží i v sesazované nádobě. Pěkně ho doprovodí prvosenky (Primula) i plnokvěté sedmikrásky (Bellis perennis).

Květ déle vydrží v chladnější místnosti, na noc ho klidně přeneste do nevytápěné chodby.

Vydrží dlouho i v řezané podobě, kombinovat se dá jen s květy s kratším stonkem, ale nejlépe vynikne s dalšími hyacinty.

Pokud cibuli plánujete po odkvětu vysadit na zahradu, odkvétající květ odstřihněte, jakmile zvadne, listy ovšem stále zalévejte. Teprve po zatažení listů ho můžete vysadit nebo ho uskladněte v suchu a chladnu a vysaďte až v září.

Cibule je náchylná k hnilobám, proto ji pěstujte v propustném substrátu bohatém na živiny.

Prvosenky, barevné hvězdy předjaří

Rychlené květiny v pestrých barvách jsou doslova záchranou během zimy, tak si z nich vyrobte veselé předjarní dekorace.

Text: (red.); foto: Shutterstock, SZC, s. r. o., Planta, s. r. o.

Mech a nízká keramická nádoba umožní vyniknout prvosenkám bezlodyžným.

Fandíte minimalismu? Jemně růžové květy dolaďte bílou textilií a peříčky a máte hotovo.

Skvělým sousedem budou této květině hyacinty a drobnokvěté macešky.

Pokud se nechcete pouštět do výroby dekorací, určitě prvosenkám dopřejte alespoň dekorativní obal.

Zdraví v klíčku

Už se také nemůžete dočkat jara? Tak si ho trochu přibližte a pusťte se nejen do výsevů zeleniny a květin, ale také do nakličování semínek, která vám dodají spoustu vitamínů. Klíčky jsou totiž skvělý doplněk do pomazánek, salátů, polévek i na chleba s máslem.

Nakličování není žádná věda, už jako malé děti jsme si na navlhčené vatě nebo gáze klíčili semena hrachu. V té době to byl samozřejmě spíše pokus, díky kterému nám byl prozrazen proces vývoje rostliny ze semínka. Že se ale v zeleném klíčku nachází spousta vitamínů, minerálů a bílkovin, jsme objevili až mnohem později. Doma za oknem si navíc můžete vypěstovat i zelenou nať.

Ke klíčení používejte výhradně chemicky neošetřená semínka v BIO kvalitě. Běžné osivo není k tomuto účelu vhodné, protože bývá ošetřeno proti houbovým chorobám.

Hana Stárková,
Zahradnictví Dvořák
a syn, Teplice

Text: (red.), Sonnentor; foto: Shutterstock, Sonnentor

Můžete si vypěstovat i zelenou nať

1. Toho dosáhnete pomocí klíčicí misky se sítkem. Ideální v tomto případě budou hlavně drobná semínka.
2. Semena nasypte na sítko a propláchněte vodou.
3. Do misky nalijte tolik vody, aby se těsně dotýkala sítka na spodní straně.
4. Na dva dny přikryjte talířem nebo miskou.
5. Po uplynutí doby sejměte kryt, vyměňte vodu a semínka opatrně propláchněte.
6. Vodu měňte každý den a stejně tak proplachujte. Během několika dnů vyroste zelená nať.

Klíčení v několika bodech

1. Ke klíčení stačí vlhčená vata nebo gáza, mnohem praktičtější jsou ale speciální klíčicí sklenice.
2. Semínka je nutné probrat a propláchnout ve vodě.
3. Většina semínek se musí několik hodin namáčet ve vodě. Velká semena se namáčí okolo 12 hodin, drobná semínka 3 až 4 hodiny.
4. Po namáčení se voda sleje a semínka se propláchnou. Následně nechte klíčit ve sklenici na světlém místě mimo sluneční paprsky.
5. Každý den dvakrát propláchněte vodou, semena musí být vlhká, nesmí ale stát ve vodě.

Jaké rostliny můžete nakličovat?

Pokud se nemůžete rozhodnout jen pro jeden druh, zkuste rovnou mix semínek od Sonnentoru, který obsahuje čočku, žlutou hořčici a pískavici. Mezi další oblíbená semínka pro klíčení patří jetel, rukola, řeřicha, alfalfa, mungo nebo ředkvička. Podrobné informace o klíčení najdete na obalu.

Předjarní detox s bylinkami a medem

Nedostatek slunce a nekonečné chladné měsíce se mnohdy podepíší na našem zdraví. Právě teď je ten nejlepší čas se pustit do očistné kúry, se kterou vám pomohou bylinky a med, životabudiče z přírody.

Bylinky a med jednoznačně patří do života všech příznivců zdravého životního stylu. Jestliže se chcete dostat opět do kondice, nenajdete lepší pomocníky. Pokud se vám nechce míchat bylinky, můžete si rovnou pořídit již hotové bylinné čaje. Pro ty, kteří si ale dopřejí příjemnou aromaterapii při práci s léčivkami, máme i jednoduchý recept pro sestavení domácí bylinné směsi. S medem bude pak takový očistný rituál pohlazením po duši, proto protentokrát zapomeňte na obyčejný cukr.

Důvody pro zařazení bylinek do předjarního očistného rituálu

- Dostanou vás opět do kondice
- Skvěle chutnají
- Některé mají schopnost zbavovat tělo toxických látek
- Některé bylinky zlepšují také náladu

> Očistná kúra se doporučuje pouze dospělým osobám bez zdravotních obtíží, těhotné nebo kojící ženy si ji budou muset prozatím odpustit.

Namíchejte si vlastní detoxikační čaj ze sušených bylinek

Bylinná směs s kopřivou

1 lžíce listů kopřivy
2 lžíce listů jahodníku
1 lžíce listů maliníku
1 lžíce listů jitrocele
1 lžíce květů měsíčku

Text: (red.); foto: Shutterstock

Včelaření je jednou z těch činností, u kterých si můžeme říct, že jsme dokázali spojit užitečné s krásným. A med je pak odměnou za spolupráci se včelstvy i samotnou přírodou. Není to jen skvělá surovina při pečení a vaření, nejvíce léčivých látek a enzymů zachováte při konzumaci začerstva. Pokud si chcete medem osladit bylinkový čaj, měl by nápoj nejdříve mírně vychladnout, teprve potom do něj dejte med.

Medové pohlazení

aneb med je tou nejlepší volbou k bylinám

Proč vyměnit cukr za med?

- med obsahuje velké množství železa, vápníku, sodíku, draslíku, fosforu a zinku
- zdroj vitamínu C, vitamínů skupiny A, B, E, H a K
- snižuje teplotu, vhodný při léčbě chřipky
- působí protizánětlivě
- podporuje imunitu
- posiluje srdce a oběhovou soustavu
- díky čisticím účinkům zlepšuje stav pokožky, zpomaluje stárnutí

Text: (red.); foto: Shutterstock, Sonnentor, Včelí farma Cihlářovi

Bylinkové tipy

Nadechnutí v lese
Směs lesních bylinek v BIO kvalitě.

Lehčí než pírko
Kopřiva, citronová tráva, zelený oves a maté jsou ideální kombinací pro očistu organismu.

Meduňka sypaná
Osvěžující a uklidňující bylina vhodná nejen na detox.

Měsíček sypaný
Pozitivně působí už jen barva okvětních plátků. Má protizánětlivý účinek a zlepšuje náladu.

Kopřiva sypaná
Těžko byste hledali bylinu vhodnější pro očistu. Chutná sama i ve spojení s jinými bylinami.

Medové tipy

1. Med květový s akátem
Jemná, méně výrazná chuť medu, vydrží dlouho v tekutém stavu.

2. Máta v pastovaném medu
Obsahuje květový pastovaný med a sušenou jemně mletou mátu, do čaje či jen tak na lžičku.

3. Med květový s lípou
Má výrazně kořeněnou medovou chuť.

Text: Jana Brabcová; Foto: Dreamstime

Kouzelný svět tilandsií

Tilandsie (*Tillandsia*), známé také jako kykatky, se k nám dostaly až z tropických a subtropických oblastí Ameriky. Překvapí opravdu netradičním vzhledem i způsobem pěstování, jedná se totiž o rostliny, které opustily pevnou zem a doslova se začaly šplhat za světlem třeba po kmenech stromů.

Jedná se o rod jednoděložných vytrvalých rostlin z čeledi bromeliovitých (*Bromeliaceae*), mezi jejichž příbuzné patří například ananas. Za zajímavým vzhledem tilandsií stojí hlavně způsob jejich růstu, k životu totiž nepotřebují až na výjimky zeminu. Ačkoliv se tyto epifyty rády šplhají po kmenech a větvích stromů, nejedná se o parazitické rostliny, jako třeba naše domácí jmelí. Své hostitele využívají pouze jako oporu na své cestě za světlem. Mimo stromy se rády přichytávají také na skály nebo i na dráty elektrického vedení. Jednoduše všude tam, kde se svými kořeny udrží a získají dostatek světla.

Podmínky pro pěstování:

- Druhy se stříbřitými a dužnatými listy snášejí přímé slunce, proudící vzduch a kolísání teplot
- Druhy se zelenějšími a méně dužnatými listy potřebují přistínění a nepohyblivý vlhký vzduch
- Stříbřité druhy se pěstují spíše volně, ve vzdušných nádobách, jen tak položené či přidrátkované k opoře
- Zeleným druhům se bude dařit v částečně nebo úplně zavřených nádobách, ve vitrínách a aeráriích
- Zálivka jednou týdně rosením ideálně dešťovou, odstátou nebo převařenou vodou
- Nikdy nezalévat tvrdou vodou, minerály ucpávají rostlinám póry, takže nemohou přijímat vlhkost
- Vhodné je občas rostlinu přihnojit hnojivem pro orchideje, které obsahuje jen zředěné živiny

Rosení je nejvhodnější k večeru při snížené teplotě. Ujistěte se, že vaše rostlina nezůstává stát ve vodě. Tilandsie jsou citlivé na přemokření a rychle potom uhnívají.

Jana Brabcová,
Zahradnické centrum Brabec, Modřice

NEJ zajímavosti

1. Na světě roste kolem 650 druhů tilandsií.
2. Protože přijímají vodu a živiny ze vzduchu, říká se jim vzdušné rostliny.
3. Jako klasická hrnkovka se pěstuje například tilandsie namodralá (*Tillandsia cyanea*) s výrazně růžovým květenstvím s fialovými květy. Tento druh se zalévá do listové růžice.
4. Jakmile tilandsie dokvetou, původní růžice zaniká a je většinou nahrazena dceřinými výhony.

Text: Jana Brabcová; Foto: Shutterstock, archiv firmy Corsa, SZC, s. r.o., Agro CS

Rozprašovač Aquarius cherry 0,7 l

Kapalné hnojivo pro orchideje, bromélie a další epifytické rostliny

Konvička Aquarius cherry 3,5 l

Stromy, králové všech zahrad

Rostliny jsou korunou krásy, která dodává zahradě barvu i proměnlivost. Stromy ale mají ještě jedno specifikum. To právě ony dodávají prostoru měřítko, což nedokážou keře ani trvalky. Zahradě by bez nich jednoduše stále něco chybělo. Jaké vybrat do malé zahrady a které se pochlubí pestrým kabátkem?

Text: (red.), foto: Shutterstock

Ačkoliv byly stromy naprosto běžnou součástí téměř každé rodinné zahrady, není už žádnou výjimkou, že se na menším pozemku nenachází ani jediná solitéra. Důvodem bývá obava z rozměrů, kterých některé stromy po letech dorostou, a s tím spojené sousedské rozepře nebo poškození budov kořeny. Strom se prostě musí pečlivě vybrat s ohledem na to, kolik místa na zahradě máte. Dobrá zpráva je, že se najde řešení i pro menší městské zahrady, kde není místa nazbyt.

Jaký strom vysadit na malou zahradu?

Okrasná jabloň
Malus ´Red Obelisk´
• Dekorativní plody vyniknou hlavně po opadu listů na podzim.
• Doba květu květen
• V x Š 5 m x 2 m

Višeň chloupkatá
Prunus subhirtella ´Acolade´
• Díky růžovým květům se často zaměňuje za sakuru, zaujme i výrazným podzimním zbarvením.
• Doba květu duben
• V x Š 6 m x 4 m

Jaký strom vysadit na větší pozemek?

Zmarličník japonský
Cercidiphyllum japonicum
• Někdy zmarličník najdete pod označením keř, ale lze sehnat i stromovou formu.
• V x Š 12 m x 6 m

Dřezovec trojtrnný
Gleditsia triacanthos ´Sunburst´
• Strom s nevšedním vzhledem zaujme žluto-zeleným olistěním.
• V x Š 8 m x 4 m

Několik rad pro výběr stanoviště:

• Strom by neměl být vysazen v blízkosti inženýrských sítí, v tomto případě počítejte s několikametrovým rozestupem nebo s nutností instalace protikořenové fólie, která zamezí prorůstání kořenů tam, kam nemají.
• Podle velikosti stromu a šíře koruny je nutné dodržet odstup od všech budov.
• Buďte ohleduplní k sousedům, strom vysazený těsně k plotu bude třeba jednou důvodem nepříliš dobrých vztahů.
• Při výběru stanoviště respektujte požadavky daného druhu. Důležité jsou světelné či půdní podmínky.

„Máte v rodině alergiky? Pak nevybírejte silné alergeny. Těmi jsou břízy (Betula), vrby (Salix) nebo také platany (Platanus).“

Martin Calta,
Chládek zahradnické centrum, Praha

Text: (red.); foto: Shutterstock

Krásná borka
vynikne hlavně v bezlistém stavu

Mnohdy se na tento sortiment stromů zapomíná, ale právě ony nebudou ani v zimě rozhodně nenápadné. Jakmile jim na podzim opadají listy, převezme štafetu okrasná kůra. Ta může být zajímavá barvou nebo strukturou. Nechte se inspirovat naším výběrem.

Platan javorolistý
Platanus x *acerifolia*
• Kůra připomíná maskáčový vzor, strom se hodí jen na velké pozemky.
• V x Š 30 m x 20 m

Bříza himalájská
Betula utilis
´Doorenbos´
• Tento druh břízy je oblíbený i jako vícekmen, skvěle se doplní i s trvalkami.
• V x Š 10 m x 6 m

Javor šedý
Acer griseum
• Skořicově hnědá lehce odlupčivá borka vynikne ve středně velké zahradě.
• V x Š 7 m x 5 m

Třešeň tibetská
Prunus serrula
• Ani sytě vínová není pro svět stromů cizí, kůry si všimnete i na dálku.
Doba květu duben, květen
• V x Š 10 m x 7 m

Text: (red.); foto: Shutterstock

Dostaňte stromy do kondice

Prořez stromů většině majitelů zahrad nahání hrůzu, protože s ním už obvykle nějakou zkušenost mají. Ano, je to odborná práce náročná na fyzickou zdatnost i čas, ale pozitivní je, že spousta dřevin dokáže díky své vitalitě na většinu chyb zapomenout.

Řez v předjaří je výhodný hlavně proto, že se stromy a vlastně i všechny keře nacházejí v klidovém období, tedy v dormanci. Je pro ně mnohem snazší se vypořádat se ztrátou větví i s hojením ran. Pokud se pouštíte do řezu poprvé, zjistěte si maximum informací o stromech na vaší zahradě, každý totiž potřebuje trochu jiný přístup. Jinak budete také přistupovat k mladému nebo k přerostlému stromu.

Aktuálně PROŘEZÁVÁME

Jádroviny – jabloně a hrušně
Některé okrasné stromy

Aktuálně NEPROŘEZÁVÁME

Peckoviny – slivoně, třešně, meruňky, broskvoně

Základní Desatero pro řez jádrovin

1. Postup při řezu záleží na tom, o jaký pěstební tvar se jedná – zákrsek, čtvrtkmen, polokmen, vysokokmen, štíhlé vřeteno, špalír, palmeta.

2. Vždy používejte jen čisté a ostré nářadí.

3. Nejdříve odstraňte všechny suché, poškozené nebo chorobami a škůdci napadené větve. Stejně tak odstraňte všechny přebytečné a křížící se výhony. Koruna by měla být u ovocných stromů vzdušná a otevřená pro světlo.

4. Pokud je u pěstebního tvaru zachován terminál, i ten zkraťte na pupen jdoucí opačným směrem, než tomu bylo při řezu v loňském roce.

5. Řez je nutné vést na větevní kroužek, což je místo dobře viditelné v místě srůstu větví různého řádu (například hlavní a vedlejší větve). Nikdy nesmí vznikat pahýly, ale stejně tak jsou nebezpečné rány hluboké, zasahující například do kmene. Pozor na třepení rány při použití tupé pilky nebo nůžek.

6. Výhony i větve zkracujte vždy na pupen nebo jinou větévku, každá větev by po zkrácení měla mít pokračování, řez nesmí být veden uprostřed dvou pupenů, rána by se nehojila.

7. Po zkrácení větve by zachovaný pupen nebo větévka měly směřovat ven z koruny, nikdy by neměly směřovat zpět do středu koruny.

8. Špatně vedenou ránu poznáte podle toho, že se ani během prvního roku nezačne hojit kalusem, což je zával korkového pletiva po obvodu rány.

9. Rány větší než 8 cm v průměru ošetřete štěpařským voskem, latexovým nátěrem nebo speciálním balzámem.

10. Proč se snažit o kvalitní řez? Jedině zhojená rána neumožní vniknutí zárodků chorob a škůdců do dřeva, což by mohlo výrazně zhoršit zdravotní stav stromu.

Poklad ukrytý pod zemí

Zatímco brambory k nám přicestovaly už v 16. století, batáty se teprve snažíme do jídelníčku postupně zařadit. Jedlé hlízy si snadno vypěstují i méně zdatní zahradníci. Jak tedy na to?

Pokud s pěstováním teprve začínáte, budete si muset pořídit sadbu. Napoprvé je vhodné vyzkoušet více odrůd, u kterých se po prvním roce ukáže, jak jim lokalita vyhovuje. Kromě délky vegetace a rozdělení podle ranosti se zajímejte o typ podle využití v kuchyni i o možnost skladování. Po první sezoně si můžete ušetřit menší hlízy a další jaro je použít jako sadbu. Kromě pěstování brambor si můžete na zahradu vysadit také batáty, známé jako sladké brambory nebo topinambury.

KDY SÁZET BRAMBORY
2. polovina dubna

Pěstování brambor zvládne i začátečník

1. Pro pěstování vyberte slunné stanoviště s mírně kyselou a propustnou půdou. Už na podzim se dá půda vyhnojit kompostem nebo hnojem, dobrou volbou bude také zelené hnojení. Vylepšení půdy se dá ale dohnat i na jaře, tehdy je dobré sáhnout i po granulovaném hnojivu.

2. Předklíčení sadby není vždy nutné, ale rostliny mnohem rychleji zakoření, čímž se uspíší sklizeň. Pět týdnů před plánovanou výsadbou dejte hlízy v bedýnce vyplněné zeminou na světlé místo s teplotou okolo 13 °C. Sadba se dá i zakořenit do květináče se substrátem, tento proces trvá asi týden.

3. Výsadba předklíčených hlíz probíhá většinou v druhé polovině dubna. Sázejte do hloubky okolo 10 cm na vzdálenost přibližně 30 cm klíčky vzhůru na vzdálenost řádků okolo 60 cm. Zálivka nutná není, v extrémním suchu ji ale provést lze.

4. Poměrně brzy po výsadbě začne vzcházet plevel, který potlačí okopání. Přibližně ve stejné době bude třeba brambory hrůbkovat. Ideálně se do přihrnování pusťte tehdy, když nať dosáhne výšky 15 cm. Někdy se výsadba brambor hrůbkuje hned po výsadbě a poté, co nať vyroste do výšky okolo 15 cm nad hrůbek, je nutné tuto akci zopakovat. Poslední okopávka by měla proběhnout v době tvorby poupat, přičemž výška hrůbku se doporučuje 20 až 30 cm.

5. Protože se brambory většinou pěstují v monokultuře, bývají snadným terčem chorob a škůdců. Plíseň bramborová napadá nejen nadzemní části, ale také samotné hlízy. Preventivním opatřením je omezení pěstování rajčat v blízkosti, ale i tak zřejmě bude nutné nať ošetřit fungicidem. Mezi běžné škůdce brambor patří mšice a mandelinka, proti oběma je možné zasáhnout postřikem.

6. Termín sklizně se liší u jednotlivých odrůd, ale u nejranějších odrůd nastává už v červnu. Že se sklizeň blíží, poznáte podle natě. Sklízet se dá hned, jakmile začne vadnout a zasychat.

„Brambory pěstujte ideálně samostatně na poli nebo větším záhonu. Do druhově pestré polykultury, která je běžná v přírodních zahradách, se kvůli svému bujnému růstu nehodí.“

Text: (red.); foto: Shutterstock

Batáty potřebují hlavně teplo

KDY SÁZET BATÁTY
duben až květen

U batátů je třeba počítat s tím, že jsou mnohem více teplomilné a naklíčenou nať mnohem snáze spálí i menší mráz. Nenaklíčené hlízy se sází většinou v dubnu, ty naklíčené až začátkem května. Pokud hrozí mráz, je určitě vhodné záhon zakrýt netkanou textilií, anebo batáty rovnou pěstujte ve skleníku. Při výsadbě do brázdy hluboké asi 10 cm dodržte spon 40 cm a vzdálenost řádků až jeden metr. Batáty tvoří dlouhé poléhavé výhony, které potřebují dostatek místa. Zaplevelení zamezíte výsadbou na záhon pokrytý netkanou textilií, hrůbkování není nutné. Batáty porostou ve skleníku nebo v nejteplejších oblastech na plném slunci v dobře propustné půdě bohaté na humus.

Text: (red.); foto: Shutterstock, Agro CS

Topinambury jsou absolutně nenáročné

I když budou prospívat i v půdě horší kvality, větší hlízy vyrostou spíše po pohnojení kompostem. Hlízy se sází v dubnu do hloubky 5 cm do sponu 30 cm a do řádků od sebe vzdálených jeden metr. Sklizně se dočkáte i bez hrůbkování, protože ale rostliny dorůstají výšky až tří metrů, je vhodné je během vegetace dvakrát nakopčit do výšky 30 cm a zajistit kůlem proti větru. Sklizeň topinamburů probíhá od října přes zimu až do dubna.

KDY SÁZET TOPINAMBURY
duben

TIP pro vaši zahradu

CERERIT Hobby GOLD je granulované hnojivo s obsahem železa, vápníku a hořčíku. Používá se k základnímu hnojení i přihnojení okrasných i užitkových rostlin během vegetace. Aplikaci usnadní pevné a rovnoměrné granule.

Kedlubna z vlastní zahrady

Šťavnatá zelenina ze skupiny košťálovin je časnou vitamínovou bombou, která patří spolu s hlávkovým salátem i ředkvičkami mezi první úrodu v roce. Pokud si ale vyberete správnou odrůdu, můžete se z kedluben těšit až do podzimu.

Doporučení pro pěstování:

1. Tato brukvovitá rostlina potřebuje slunce a dobře propustnou půdu bohatou na humus a vápník. Před výsadbou nikdy nehnojte čerstvým hnojem, živiny dodejte ve formě kompostu nebo granulovaného hnojiva.

2. Hodí se i pro výsadbu mezi salát, červenou řepu, rajčata a cibuli. Je to ideální zelenina pro ty, co pěstují v druhově bohaté polykultuře.

3. Naopak ji nevysazujte v přímé blízkosti dalších brukvovitých rostlin, jako jsou květák, zelí, ředkvičky a kapusta. Brukvovité jsou totiž ohrožené nádorovitostí.

4. Rané a polorané odrůdy se vysévají už od února do truhlíku na okně nebo do vytápěného skleníku. Na záhon lze vysévat už od dubna.

5. Předpěstovanou sadbu lze na záhony sázet mnohdy už na konci dubna, pro jistotu ale mladé rostliny chraňte před poklesem tepla krytem z bílé netkané textilie.

Tip pro vaši zahradu

MORAVIA
Raná bílá odrůda pro polní pěstování. Nevybíhá do květu.
Výsev: II–III (na záhon III–VII)

MODRAVA F1
Raná modrá odrůda pro polní pěstování, nevybíhá do květu.
Výsev: I–III

SPARTA F1
Poloraná bílá odrůda pro jarní a letní pěstování. Nedřevnatí.
Výsev: II–IV (na záhon IV–VI)

VIOLETA
Pozdní modrá odrůda ke skladování 2 až 3 měsíce. Netrpí deformacemi bulev při poklesu teploty.
Výsev: IV–VI pouze rovnou na záhon

GIGANT
Pozdní bílá odrůda s bulvami o hmotnosti 3 až 5 kg. Nedřevnatí ani nepuká.
Výsev: III–V (na záhon IV–VI)

Text: (red.); foto: Shutterstock, Semo

„Při výběru osiva nebo již předpěstované sadby se zaměřte na odrůdy, které jsou odolné proti praskání, dřevnatění či tvarovým deformacím bulev. Stejně tak bývá někdy problém s vybíháním do květu.“

Botanický hrdina

Ernest Henry Wilson (1876–1930)

Těžko byste v dnešní době hledali zahradu, ve které neroste ani jedna rostlina objevená Ernestem Henrym Wilsonem, jedním z největších lovců rostlin v historii. Je zodpovědný za uvedení více než tisíce druhů rostlin do zahradnického světa. Mnohé z nich v současné době nadále pěstujeme.

Wilson měl nadání na rozeznání druhů rostlin vhodných do zahrad. Mezi jeho objevy patří široká škála kvetoucích keřů, bylinek i mnoho druhů stromů. Obrovské množství rostlin nasbíral v divočině střední a západní Číny. Některé jeho nálezy vědecká společnost do té doby vůbec nespatřila a dnes jeho jméno nese více než 60 druhů rostlin.

Miloval rostliny již od útlého věku. V šestnácti letech byl zaměstnán jako zahradníkův učeň v místní školce v Solihullu. Poté se přestěhoval a začal pracovat jako zahradník v Botanické zahradě Birmingham a od roku 1897 v Královských botanických zahradách Kew. Zde dokonce vyhrál cenu ředitele zahrad za esej o koniferách. Později uvažoval o kariéře učitele botaniky. V té době mu byla ale také nabídnuta pozice sběratele rostlin v Číně, kterou s radostí přijal, a stal se tak zaměstnancem vyhlášených rostlinných školek Veitch. Mezi lety 1899 a 1911 vyrazil do Číny na čtyři expedice. Na těchto dobrodružných výpravách si Wilson Čínu zamiloval. Fascinovala ho flora, fauna i obyvatelé této země. Jeho nadšení bylo tak očividné, že se mu začalo přezdívat „čínský“ Wilson (angl. „Chinese“ Wilson).

Wilsona zajímaly nejen vzorky živých rostlin a jejich semen, nasbíral navíc přes 18 000 sušených herbářových exemplářů a nafotil tisíce fotografií. Obojí se dnes považuje za neocenitelný materiál.

Jeho dobrodružství byla zdokumentována v mnoha knihách, ovšem Wilsonovo dědictví je možné vidět i v úžasných rostlinách, které díky němu doputovaly do Evropy a Ameriky, a tak navždy změnily vzhled našich zahrad.

Lilie královská

Plamének horský ´Rubens´

Plamének Armandův

Text: Jana Brabcová; foto: Shutterstock

Šácholan Wilsonův

Možná jste nevěděli, že tento muž svět seznámil třeba s lilií královskou (Lilium regale), plaménkem Armandovým (Clematis armandii), dřínem japonským (Cornus kousa), plaménkem horským (Clematis montana ´Rubens´) nebo s šácholanem Wilsonovým (Magnolia wilsonii), který po svém objeviteli dostal i druhový název.

Oceňujeme výjimečné osobnosti zahradnického oboru

Text: (red.); foto: SZC s. r. o.

Zakladatel zahradnického centra, do kterého si nejdete jen pro květiny

Jiří Chládek

Protože i zahradnický obor hýří zajímavými osobnostmi, rozhodlo se Sdružení zahradnických center tyto odborníky ocenit za jejich dlouhodobou práci i za prezentaci zahradnického oboru. Letos ocenění získal Jiří Chládek, zakladatel zahradnického centra v pražských Střešovicích i osobnost, která dala českým zahradnickým centrům podobu, jakou známe dnes. Jeho zásluhy bude připomínat kovová soška zahradníka z uměleckého kovářství Gibbus.

Jiří Chládek už před několika desítkami let moc dobře věděl, že prodej rostlin v České republice má velký, leč stále neobjevený potenciál. Než se ale dostal k založení Zahradnického centra, které nese jeho jméno, jako vystudovaný zahradník pracoval několik let v zámeckém zahradnictví v Chrastu u Chrudimi. Dále své zkušenosti rozšířil jako zahradník na polském a později i na japonském velvyslanectví. Na začátku devadesátých let minulého století pak spolu s manželkou Sylvou založil vlastní zahradnické centrum. „Jeho vybudování ale bylo v té době na české poměry unikátní," vzpomíná Jiří Chládek. „Po restituci našeho zahradnictví v Praze jsme začali hledat inspiraci převážně v cizině, protože v té době žádné podobné zahradnické centrum v České republice neexistovalo." Zahradnické centrum se od dob založení značně rozrostlo a od roku 2017 bylo jeho vedení předáno synům pana Chládka, Jiřímu a Janovi.

V roce 1997 stál Jiří Chládek také u zrodu Sdružení zahradnických center, které se o osm let později transformovalo do dnešní podoby. Osobně vnímal sdružení jako skupinu firem, jejímž cílem je nabídka kompletního zahradnického sortimentu. Hlavními prioritami sdružení byla kromě nabídky kvalitních produktů a rostlin také profesionalita a férovost v oblasti dodavatelsko-odběratelských vztahů.

Láska k oboru i touha podpořit zahradnický obor a produkci kvalitních rostlin vedly pana Chládka k založení Okrasné školky v Mazelově. Hlavním důvodem pro její vznik byla podpora pěstování rostlin v České republice, zároveň se tak podařilo vykrýt nedostatek sortimentu rostlin ze zahraničí. Kromě nabídky pro maloodběratele se Chládkovi snaží oslovit i profesionální zahradníky. „Do prodeje se snažíme zařazovat i druhy rostlin, které mohou být atraktivní pro realizační firmy (trávy, levandule). Tyto firmy k nám do Okrasné školky jezdí čím dál častěji. Expedujeme vzrostlejší rostliny, které jsou vhodnější pro finální vzhled zahrady."

Nerozuměli jste některým pojmům?

Detox organismu
Jinak také detoxikace nebo očista, při které se organismus zbavuje látek škodlivých pro tělo.

Epifyt
Rostlina, která ke svému životu nepotřebuje růst v zemině. Většinou roste na jiné hostitelské rostlině nebo jiné opoře, ale vyživuje se samostatně.

Fauna
Souhrnné označení pro živočichy, slovo původem z řečtiny. Živočichové žijící v určité oblasti.

Flora
Souhrnné označení pro rostliny nebo květenu určité oblasti, slovo převzaté stejně jako fauna z řečtiny.

Fungicid
Přípravek určený na likvidaci hub, které napadají okrasné i užitkové rostliny.

Herbicid
Přípravek používaný na hubení nežádoucích rostlin na okrasné i užitkové zahradě. Podle účinku se dělí na totální (hubí všechny druhy rostlin) a selektivní (hubí jen určitou skupinu rostlin).

Interakce v zahradě
Vzájemné vztahy mezi jednotlivými organismy, živočichy i rostlinami.

Konifera
Jehličnaté dřeviny, někdy je termín definován jako jehličnany nízkého vzrůstu.

Pesticid
Přípravek nebo látka určená k tlumení chorob a škůdců na rostlinách.

Pikýrování
Přepichování nebo také jednocení sazenic.

Polykultura
Kultura zeleniny nebo květin složená z většího množství druhů a odrůd, často bývá označována jako smíšená. Bývá typická v permakulturní zahradě.

Terminál
Hlavní výhon v koruně stromu, který roste nejvýše. Je nadřazený všem ostatním výhonům.

Vermikompostér
Nádoba určená pro kompostování zbytků potravin v domácnosti nebo dalších prostorách. Při vermikompostování se využívá schopnost žížal přeměňovat zbytky biologické povahy na živiny přijatelné pro rostliny.

Zelené hnojení
Jedná se o metodu, při které dochází k zúrodňování a zlepšování vlastností půdy speciálními rostlinami. Ty se na záhonech vysejí a po dosažení určité velikosti posekají, případně rovnou zapraví do půdy. Tyto rostliny půdu kypří, provzdušňují a doplňují o živiny.

Text (red.); foto: Shutterstock

ZAHRADNICKÉ CENTRUM®

Sdružení zahradnických center s.r.o., skupina českých spolupracujících zahradnických firem

Zaručená odbornost
Nejvyšší kvalita
Česká tradice

Zahradnictví Dvořák a syn s.r.o.
www.dvorakasyn.cz
- Stanová ulice 1998, 415 01 Teplice, Tel.: 417 539 930
- areál zimního stadionu Rudolická 1700, 434 01 Most, Tel.: 476 100 794

FLORA GARDEN s.r.o.
www.floracz.cz
- Boleslavská 1085, 294 01 Bakov nad Jizerou, Tel.: 326 781 194

Zahradnictví Líbeznice s.r.o.
www.zahradnictvilibeznice.cz
- Mělnická 424, 250 65 Líbeznice, Tel.: 283 981 844

AZ GARDEN, s.r.o.
www.azgarden.cz
- Staročernská 200, 530 03 Pardubice – Černá za Bory, Tel.: 466 616 193

Zahrada Lisý s.r.o.
www.zahradalisy.cz
- Bohumila Hájka 221, Popovice, 267 01 Králův Dvůr u Berouna, Tel.: 313 037 357

Chládek zahradnické centrum s.r.o.
www.zahradnictvi-chladek.cz
- Střešovická 47, 162 00 Praha 6, Tel.: 235 351 032

Zahradnictví u Kopřivů s.r.o.
www.zahradnictvisebrov.cz
- Šebrov 105, 679 22 Lipůvka, Tel.: 516 431 735
- Brněnská 154, 666 01 Tišnov, Tel.: 549 412 374
- Nám. Svobody 2, 678 01 Blansko, Tel.: 516 410 539

Zahradnické centrum FERENČÍK
www.ferencik.cz
- Generála Píky 729/2, 370 01 České Budějovice, Tel.: 602 779 652
- Žižkovo náměstí 118, 374 01 Trhové Sviny, Tel.: 386 321 471, 602 779 674

Zahradnické centrum Brabec, s.r.o.
www.brabeczc.cz
- Chrlická 875, 664 42 Modřice, Tel.: 547 215 066

www.szc.cz
wwww.katalog-rostlin.cz

Zpravodaj Sdružení zahradnických center. Předjaří 2022. Vychází 5x ročně. Vydává Sdružení zahradnických center s. r. o., 162 00 Praha 6, Lužná 716/2. IČO 04682785. Registrace MK ČR E19275. Vyšlo v Praze dne 14. 1. 2022